

Startside>Anlæggelse af retssag>Retssystemerne i EU og de enkelte lande>Almindelige domstole i de enkelte lande

Nationella allmänna domstolar

Finland

I det här avsnittet hittar du information om allmänna domstolar och förvaltningsdomstolar i Finland.

Allmänna domstolar och förvaltningsdomstolar – inledning

Domstolarna i Finland delas upp i **allmänna domstolar**, som avgör brott- och tvistemål, **förvaltningsdomstolar**, som avgör besvär över förvaltningsbeslut, och vissa särskilda **specialdomstolar**.

Med **allmän domstol** avses domstolar som har allmän behörighet. De handlägger med andra ord rättsliga tvister som inte faller inom någon annan domstols behörighet. De allmänna domstolarna i Finland består av

20 **tingsrätter**,

5 **hovrätter** och

högsta domstolen.

I Finland fungerar de allmänna förvaltningsdomstolarna som *förvaltningsdomstolar*.

De allmänna förvaltningsdomstolarna delas in i högsta förvaltningsdomstolen och regionala förvaltningsdomstolar. Det finns sex regionala förvaltningsdomstolar i Finland, nämligen förvaltningsdomstolarna i Helsingfors, Tavastehus, Östra Finland, Norra Finland, Åbo och Vasa. Dessutom har Åland en egen förvaltningsdomstol (Ålands förvaltningsdomstol).

Högsta förvaltningsdomstolen är **sista instans i förvaltningsmål**.

Tingsrätter

Tingsrätterna fungerar som förstainstansrätter. De behandlar brottmål, tvistemål och vissa andra ansökningsärenden, t.ex. ansökningar om äktenskapsskillnad. För närvarande finns 20 tingsrätter i Finland. De varierar kraftigt, både i storlek och i fråga om arbetsbelastning. Tingsrätterna handlägger varje år omkring 550 000 mål (80 000 brottmål, 420 000 tvistemål och 50 000 ansökningsärenden). Tingsrätterna har totalt cirka 1 900 anställda. De bestämmelser som reglerar tingsrätternas verksamhet och förvaltning finns i **domstolslagen** 673/2016 och tillhörande förordning, samt i tingsrätternas arbetsordningar. Enligt tingsrättslagen är huvuddomaren i en förstainstansrätt också administrativ chef för den aktuella domstolen.

En tingsrätt har också lekmanamedlemmar, nämndemän, som deltar vid grövre brottmål och mål som rör markrättigheter. Nämndemännen utses av kommunfullmäktige. Justitiedepartementet fastställer antalet nämndemän som varje kommun ska utse. Nämndemännen ersätts med statliga medel.

Förfarandet i tingsrätterna

I en tingsrätt delas **tvistemål** in i två faser: **beredning** och **huvudförhandling**. Beredningen inleds med att kåranden lämnar en skriftlig stämningsansökan och svaranden ett skriftligt svaromål. Mål som rör obestridda fordringar kan avgöras redan i denna fas. Muntlig beredning sker i en förberedande förhandling inför en domare.

Om tvistemålet inte kan lösas i denna fas hänskjuts ärendet till huvudförhandling. Antingen en eller tre domare kan delta i huvudförhandlingen. Om möjligt hålls huvudförhandlingen omedelbart efter den förberedande förhandlingen.

I ett **brottmål** beror tingsrättens sammansättning på det brott som behandlas. Brottmål som gäller mindre förseelser behandlas av en domare, medan grövre brott behandlas av en domare och två nämndemän, eller av tre domare.

Brottmålsprocessen är i princip densamma som processen vid tvistemål. Ett brottmål kan också inledas med en förberedande förhandling. Rätten kan be den tilltalade att yttra sig om målet före huvudförhandlingen. Huvudförhandlingen är muntlig och domen bygger på de faktiska omständigheter som parterna har anfört i rätten. All bevisning läggs fram vid huvudförhandlingen. Även i brottmål hålls förhandlingarna om möjligt omedelbart efter den förberedande förhandlingen. Rättens sammansättning kan inte ändras medan huvudförhandlingen pågår. Vissa brottmål kan, på de villkor som föreskrivs i lag, prövas genom ett skriftligt förfarande och utan att huvudförhandling hålls.

Om rätten inte kan **enas** om en dom förrättas omröstning. Varje medlem har en röst. Vid lika röstetal i ett tvistemål har ordföranden utslagsröst. I brottmål segrar det alternativ som är lindrigare ur den åtalades synpunkt.

Domen består av ett domslut och av domskäl. I de flesta fall avkunnar tingsrätten sin dom i slutet av huvudförhandlingen. I omfattande eller på annat sätt komplicerade mål kan det dock dröja upp till två veckor efter huvudförhandlingen innan tingsrätten meddelar domen. I så fall kan parterna hämta den skriftliga domen på domstolens kansli.

Hovrätter

Det finns fem **hovrätter** i Finland, nämligen hovrätterna i Helsingfors, Östra Finland (Kuopio) Rovaniemi, Vasa och Åbo.

I egenskap av överrätt behandlar hovrätterna överklaganden av tingsrätternas avgöranden. I vissa fall fungerar hovrätterna även som förstainstansrätt, t.ex. vid tjänsteåtal mot domare eller höga statliga tjänstemän vid förvaltningsdomstolar inom deras domkrets.

Till hovrätternas uppgifter hör också att övervaka verksamheten vid tingsrätterna inom sina respektive domkretsar samt vissa rättsvårdsärenden, som t.ex. att avge utlåtande till domarförslagsnämnden i frågor som gäller tillsättning av domare vid tingsrätt eller hovrätt. Utlåtandet avgavs av den sammansättning som är ålagd detta ansvar. Hovrättspresidenten ansvarar för domstolens verksamhet och effektivitet.

Hovrätterna är indelade i **avdelningar**. Varje avdelning består av en avdelningschef (hovrättslagman) och andra domare (hovrättsråd). Ärenden behandlas normalt i en sammansättning med tre domare.

Förfarandet i hovrätten

I vissa brottmål och tvistemål måste klaganden ha beviljats prövningstillstånd för att hovrätten ska ta upp ett överklagande. Bestämmelserna för att beviljas prövningstillstånd anges i lag. Prövningen av målet sker genom ett skriftligt förfarande eller vid en huvudförhandling.

Högsta domstolen

Högsta domstolen är den **högsta besvärinstansen** i Finland. Den är indelad i sektioner som är domföra om fem ledamöter är närvarande.

För att hänskjuta ett mål till högsta domstolen måste den berörda parten ansöka om besvärstillstånd (prövningstillstånd). Högsta domstolen granskar ansökan och beslutar om besvärstillstånd ska beviljas i det aktuella fallet. Beslutet fattas i en **sammansättning** med två eller tre ledamöter. Besvärstillstånd kan endast beviljas på de grunder som föreskrivs i lag.

Sedan 1980 har högsta domstolen till uppgift att sätta prejudikat. I praktiken skapar ett avgörande från högsta domstolen en rättsnorm som andra domstolar måste följa i liknande mål. Inget besvärstillstånd krävs i mål där en hovrätt var första instans.

Högsta domstolens verksamhet leds av dess **president**. Högsta domstolens övriga ledamöter kallas justitieråd. Kanslichefen, referendarieråd, justitiesekreterare och äldre justitiesekreterare kan alla fungera som föredragande.

Utöver att behandla lagstiftningsfrågor utser högsta domstolen domare för en tid av ett år eller längre. Högsta domstolen ger också utlåtanden om lagförslag och benädningsansökningar som skickas till Finlands president.

Förfarandet i högsta domstolen är vanligtvis **skriftligt**. **Muntliga förhandlingar** kan dock vid behov hållas.

Allmänna förvaltningsdomstolar

Förvaltningsdomstolar

Enligt den finska grundlagen ska all utövning av offentlig makt bygga på lag. En person eller en sammanslutning som anser att en statlig eller kommunal myndighet har fattat ett lagstridigt beslut i ett ärende som angår honom själv kan i regel överklaga beslutet.

Myndigheterna ska i samband med varje beslut meddela hur och till vem beslutet kan överklagas. Ofta kan man först söka rättelse av beslutet, och därefter kan den som fortfarande är missnöjd med beslutet överklaga det till en **förvaltningsdomstol**. Förvaltningsdomstolarnas domkretsar baseras landskapsindelningen. En domkrets kan omfatta ett eller flera landskap.

Förvaltningsdomstolen prövar om det överklagade myndighetsbeslutet är lagenligt. Är man inte nöjd med förvaltningsdomstolens beslut kan de flesta ärenden överklagas ytterligare i högsta förvaltningsdomstolen. Åtminstone kan besvärstillstånd sökas hos högsta förvaltningsdomstolen.

Bestämmelserna om förvaltningsdomstolar återfinns i lagen om förvaltningsdomstolarna (430/1999), statsrådets förordning om förvaltningsdomstolarnas domkretsar (865/2016) och i diverse arbetsordningar. De processuella bestämmelser som tillämpas på förvaltningsdomstolarna anges i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Cirka 20 000 beslut överklagas varje år till förvaltningsdomstolarna. De flesta av dessa mål rör överklaganden, men förvaltningsdomstolarna prövar även förvaltningstvister och underställningsärenden. Klassificeringsregistret innehåller nästan 300 olika målkategorier, vilket visar bredden av de ärenden som förvaltningsdomstolarna prövar. Varje förvaltningsdomstol behandlar förvaltningsprocessärenden inom ett eller flera landskap. Rättsbehandlingen av vissa grupper av ärenden har dock koncentrerats till en och samma förvaltningsdomstol.

Helsingfors förvaltningsdomstol har exklusiv behörighet i ärenden som rör mervärdesskatt och tullar.

Vasa förvaltningsdomstol har exklusiv behörighet i ärenden som rör tillstånd och ålägganden enligt vattenlagen och miljöskyddslagen.

Tavastehus förvaltningsdomstol prövar överklaganden som rör jordbruksstöd, stöd för landsbygdsutveckling och strukturstöd.

Norra Finlands förvaltningsdomstol prövar överklaganden i ärenden som rör renskötsel och naturhushållning, samt överklaganden i vissa ärenden som avgörs enligt skollagen (253/1995).

Ledamöterna i en förvaltningsdomstol utgörs av överdomaren och förvaltningsrättsdomarna. Överdomaren leder domstolens verksamhet och svarar för dess resultat. En förvaltningsdomstol kan delas in i avdelningar. En avdelning leds av en lagfaren domare som utsetts till avdelningschef. Utöver förvaltningsrättsdomarna består förvaltningsdomstolarnas personal av referendarieråd och kontorspersonal. Förvaltningsdomstolarna har totalt cirka 550 anställda.

Förvaltningsdomstolarnas sammansättning

Förvaltningsdomstolarna är vanligtvis domföra i en sammansättning med tre domare. Ledamöterna i en förvaltningsdomstol utgörs av överdomaren och förvaltningsrättsdomarna. I vissa ärenden, t.ex. sådana som rör psykisk hälsa eller omhändertagande av barn deltar även en (deltidsanställd) sakkunnigledamot i prövningen och beslutet. Ärenden som rör miljöskyddslagen och vattenlagen prövas i en sammansättning av lagfarna domare, samt av sakkunniga som är förtrogna med det naturvetenskapliga eller tekniska området. Den vanliga sammansättningen i sådana ärenden är fyra ledamöter. Förvaltningsdomstolar får även avgöra vissa enkla ärenden i mindre sammansättning, förutsatt att detta inte äventyrar parternas rättsskydd.

Vissa överklaganden (som förtecknas i lag) får avgöras i en sammansättning med två ledamöter när rättsfrågan är tydlig och inte behöver en ny lagtolkning. Detta innebär vissa överklaganden som rör inkomst-, fastighets- och fordonsskatt samt bygglov. Vid oenighet mellan ledamöterna i en sammansättning med två ledamöter måste målet avgöras i den normala sammansättningen med tre ledamöter. En ensam ledamot får avgöra t.ex. överklaganden som rör parkeringsböter, avgifter för bortforslade fordon och kontrollavgifter i kollektivtrafiken. En ensam ledamot får även avgöra alla tillfälliga verkställighetsförbud och förbjuda eller skjuta upp indrivning av skatter eller betalningar.

Förfarandet i förvaltningsdomstolarna

I förvaltningsdomstolarna sker prövningen av ett ärende främst genom ett skriftligt förfarande. Muntliga förhandlingar och syn har dock blivit vanligare på senare år. Antalet muntliga förhandlingar har framför allt ökat i mål som rör skydd av barn eller utländska medborgare.

Huvudregeln är att klaganden eller käranden är skyldig att framställa sina yrkanden och de grunder som anförs till stöd för dessa. Förvaltningsdomstolen är dock ansvarig för att på eget initiativ (*ex officio*) säkerställa att målet prövas på vederbörligt sätt. Enligt förvaltningsprocesslagen måste förvaltningsdomstolen granska ärendet i sådan omfattning som en opartisk och rättvis behandling av ärendet och ärendets art kräver.

Förvaltningsdomstolar strävar efter att pröva mål i den ordning de inkommer. Vissa brådskande mål prövas dock omgående. Så snart ett ärende har anhängiggjorts vid en förvaltningsdomstol förbereder referenten målet. Referenter vid förvaltningsdomstolarna kan utgöras av biträdande domare och notarier och i bland även av förvaltningsrättsdomare. Referenten ansvarar för att alla nödvändiga utsagor eller rapporter inhämtas från de relevanta myndigheterna och för att parterna hörs.

Så snart ärendet har anhängiggjorts granskas om villkoren för att inleda en förvaltningsprocess är uppfyllda. Vid överklaganden inhämtas en utsaga och relevanta bakgrundsdokument från den myndighet som fattade det överklagade beslutet. Efter detta hörs övriga parter och klaganden.

Referenten förbereder ett beslutsunderlag i det aktuella ärendet. Domarna tar del av handlingarna i målet och beslutsunderlaget. Därefter avgörs målet vid ett sammanträde i förvaltningsdomstolen.

Förvaltningsdomstolen tar hänsyn till alla omständigheter och bestämmer vilka omständigheter som är relevanta för avgörandet. Om ledamöterna är oeniga förrättas omröstning. Referenten har rätt att meddela en avvikande mening. Efter sammanträdet kan domskälen fortfarande revideras. Så snart avgörandet har undertecknats överlämnas det till parterna.

Högsta förvaltningsdomstolen

Högsta förvaltningsdomstolen är sista instans i förvaltningsmål och högsta rättsinstans i förvaltningsprocessuella ärenden.

De flesta mål som behandlas av högsta förvaltningsdomstolen är överklaganden av avgöranden från andra förvaltningsdomstolar. I vissa fall måste klaganden först ansöka om besvärstillstånd (prövningstillstånd) i högsta förvaltningsdomstolen.

I Finland är det även möjligt att överklaga beslut från statsrådet eller ett ministerium, dvs. de högsta verkställande myndigheterna.

Högsta förvaltningsdomstolen kan även avge förklaringar och lägga fram förslag i lagstiftningsfrågor. Den övervakar även rättsprocessen inom sitt behörighetsområde. Den är skyldig att se till att systemet med förvaltningsdomstolar fungerar på ett enhetligt och effektivt sätt. Högsta förvaltningsdomstolen är även ansvarig för att utse domare i förvaltningsdomstolarna för en längre tid än ett år.

Högsta förvaltningsdomstolens verksamhet leds av dess president. Högsta förvaltningsdomstolens övriga ledamöter kallas justitieråd. Antalet domare är omkring tjugo. Dessutom har högsta förvaltningsdomstolen ungefär 50 referendarieråd och lika många övriga anställda. Högsta förvaltningsdomstolen är indelad i sektioner. Kanslichefen är chef för kontorspersonalen.

Cirka 6 000 beslut överklagas varje år till högsta förvaltningsdomstolen. Högsta förvaltningsdomstolen avgör i regel mål i en sammansättning med fem domare. Vid avslag på en ansökan om besvärstillstånd är domstolen domför i en sammansättningen med tre domare. I mål som anges i vattenlagen och miljöskyddslagen och i mål som rör vissa immaterialrätter som patent består sektionen av lagfarna domare och två (tillfälligt förordnade) sakkunnigledamöter. Sakkunnigledamöter har ställning som oberoende domare. Prövningen i högsta förvaltningsdomstolen sker främst genom ett skriftligt förfarande. Muntlig förhandlingar och syn hålls vid färre än tio tillfällen varje år.

Rättsdatabaser och webbplatser

Databaser

[Finlex-webbplatsen](#)

[Det finska rättsväsendets webbplats](#)

Är tillgången till webbplatsen eller databasen kostnadsfri?

Ja, tillgången till är **kostnadsfri**.

Webbplatsen [Oikeus.fi](#) innehåller information om det finska rättsväsendet. Webbplatsen är en central onlinetjänst för den som söker information om domstolar, åklagarmyndigheter, utskökningsväsende, rättshjälpsbyråer och andra offentliga organ inom det finska rättsväsendet.

Där finns till exempel senaste rättspraxis från hovrätter och förvaltningsdomstolar. Mer omfattande databaser beträffande högsta domstolen, hovrätter, förvaltningsdomstolar och specialdomstolar är kostnadsfritt tillgängliga via det finska justitieministeriets [tjänst Finlex](#).

Senaste uppdatering: 02/02/2021

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.